

Lag

om ändring av lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000) 2 § 2 mom., 4 § 3 mom., 10 § 3 mom., 12 § 1 mom., 13 och 18 §, rubriken för 4 kap., 20—22 §, 24 § 1 mom. och 2 mom. 5 punkten, 27 § 1 mom., 28 § samt 29 § 3 mom.,
av dem 4 § 3 mom. sådant det lyder i lag 428/2013, 18 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 270/2015 och 555/2019, 21 § sådan den lyder i lag 935/2019 och 29 § 3 mom. sådant det lyder i lag 491/2011, som följer:

2 §

Lagens tillämpningsområde och samband med annan lagstiftning

Välfärdsområdets skyldighet att ordna socialvård och anvisa den resurser bestäms enligt vad som därom föreskrivs särskilt.

4 §

Rätt till socialvård av god kvalitet och gott bemötande

Bestämmelser om klientens rätt att använda, bli hörd och få expeditioner på finska eller svenska samt om hans eller hennes rätt till tolkning vid användningen av dessa språk hos myndigheterna finns i 10, 18 och 20 § i språklagen (423/2003). Bestämmelser om välfärdsområdets skyldighet att ordna socialvård på finska och svenska finns i 5 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021).

10 §

Minderåriga klienters ställning

När det i ett enskilt socialvårdsärende som gäller den minderåriges person finns grundad anledning att anta att vårdnadshavaren inte opartiskt kan bevaka barnets intresse, ska välfärdsområdet göra en ansökan enligt 72 § i lagen om förmyndarverksamhet eller en anmälan enligt 91 § i den lagen om förordnande av en intressebevakare för den minderåriga, om det är viktigt för trygghet av den minderåriges intresse. Den minderåriges önskemål och åsikt angående saken ska utredas på det sätt som avses i 1 mom.

RP 56/2021 rd
RP 18/2022 rd
ShUB 9/2022 rd
RSv 66/2022 rd

12 §

Klientens och företrädarens skyldighet att lämna uppgifter

Klienten och dennes lagliga företrädare ska till välfärdsområdet lämna de uppgifter som detta behöver vid ordnandet och lämnandet av socialvård.

13 §

Information om behandling av uppgifter

Klienten eller dennes företrädare har rätt att innan uppgifter lämnas till den som ordnar eller lämnar socialvård få veta för vilket ändamål de uppgifter som han eller hon lämnar behövs, vilket användningsändamålet är och för vilka ändamål uppgifterna normalt utlämnas. I 58 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård finns bestämmelser om personuppgiftsansvariga enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *dataskyddsförordningen*, i fråga om de klient- och patientuppgifter som uppkommer i social- och hälsovård som omfattas av välfärdsområdenas organiseringsansvar eller som överförs till välfärdsområdena från kommuner och samkommuner.

Klienten eller dennes lagliga företrädare ska upplysas om hur den registrerades rättigheter enligt dataskyddsförordningen kan utövas, om klienten inte redan har fått denna information.

18 §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter i vissa andra situationer oberoende av klientens samtycke

Utöver det som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet eller dataskyddslagen (1050/2018) får välfärdsområdet, om det är nödvändigt på grund av ett barns intresse eller ett synnerligen viktigt allmänt eller enskilt intresse, lämna ut uppgifter ur en sekretessbelagd handling oberoende av klientens eller dennes lagliga företrädarens samtycke, till en domstol eller någon annan myndighet i ett ärende där välfärdsområdet har lagstadgad rätt eller skyldighet att anhängiggöra ärendet eller att delta i behandlingen eller verkställandet av ett anhängigt ärende genom att avge ett utlåtande eller en utredning eller på något annat motsvarande sätt. Dessutom får uppgifter ur en sekretessbelagd handling lämnas ut till en myndighet eller inrättning som behandlar sociala förmåner för utredande av oegentligheter som gäller en förmån, om det finns grundad anledning att misstänka oegentligheter.

Välfärdsområdet ska på begäran oberoende av klientens eller den lagliga företrädarens samtycke lämna ut uppgifter ur en sekretessbelagd handling till polisen, en åklagarmyndighet och en domstol, om det behövs för utredande av ett brott som omfattas av anmälningsskyldighet enligt 15 kap. 10 § i strafflagen (39/1889) eller för vilket det strängaste straffet är fängelse i minst fyra år.

Uppgifter ur en sekretessbelagd handling får lämnas ut även på eget initiativ vid misstanke om ett brott som avses i 2 mom. eller när det föreligger misstanke om ett brott som är mindre grovt än vad som där nämns, om välfärdsområdet bedömer att utlämnandet är nödvändigt på grund av ett barns intresse eller ett synnerligen viktigt allmänt eller enskilt intresse. Dessutom får välfärdsområdet oberoende av skyldigheten att iaktta sekretess till polisen anmäla uppgifter som är nödvändiga för bedömningen av ett hot mot liv eller hälsa eller för förhindrande av en hotande gärning, om välfärdsområdet vid fullgörandet av uppgifter enligt denna lag har fått

känedom om omständigheter som ger skäl att misstänka att någon löper risk att bli utsatt för våld.

Välårsdsområdet får utöver i de fall som avses i 1—3 mom. lämna ut uppgifter ur en sekretessbelagd handling, om det är nödvändigt för kontroll av uppgifter som är av väsentlig betydelse för att välårsdsområdet ska kunna sköta sin lagstadgade uppgift i situationer där välårsdsområdet själv har rätt att få uppgifter.

4 kap.

Välårsdsområdets rätt att få sekretessbelagda uppgifter och handräckning

20 §

Skyldighet att lämna sekretessbelagda uppgifter till välårsdsområdet

Statliga myndigheter, myndigheter i kommuner och samkommuner, välårsdsområdesmyndigheter samt andra offentligrättsliga samfund, Folkpensionsanstalten, Pensionsskyddscentralen, pensionsstiftelser och andra pensionsanstalter, försäkringsanstalter, utbildningsanordnare, producenter av socialservice, sammanslutningar och verksamhetsenheter som bedriver hälso- och sjukvårdsverksamhet samt yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är skyldiga att på begäran av välårsdsområdet avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna lämna till välårsdsområdet sådana uppgifter och utredningar som de förfogar över och som i väsentlig grad inverkar på en klientrelation inom socialvården och som är nödvändiga för välårsdsområdet på grund av dess lagstadgade uppgifter att utreda klientens behov av socialvård, för att ordna socialvård och genomföra därtill anknutna åtgärder samt för att kontrollera uppgifter som lämnats till välårsdsområdet.

Den skyldighet som avses i 1 mom. gäller också penninginstitut, om välårsdsområdet inte får tillräckliga uppgifter och utredningar av dem som nämns ovan och om det finns grundad anledning att misstänka att de uppgifter som klienten eller dennes laglige företrädare har lämnat är otillräckliga eller otillförlitliga. Begäran ska framställas skriftligen till penninginstitutet, och en tjänsteinnehavare inom socialvården som förordnats av välårsdsområdet är berättigad att fatta beslutet om att begäran ska framställas. Innan begäran framställs till penninginstitutet ska klienten underrättas om den.

21 §

Utlämnande av uppgifter

Ett välårsdsområde kan av skattemyndigheterna och Folkpensionsanstalten få sekretessbelagda personuppgifter som avses i 20 § ur dessas personregister oberoende av klientens samtycke för fastställande av avgift och kontroll av uppgifter. Välårsdsområdet ska i förväg underrätta klienten om utlämnande av uppgifter.

22 §

Välårsdsområdets rätt att få handräckning

Ett välårsdsområde har rätt att av andra myndigheter få den handräckning som det behöver för att sköta sina lagstadgade uppgifter.

Den som ger handräckning ska trots skyldigheten att iaktta sekretess röja för välårsdsområdet de uppgifter som skötseln av handräckningsuppdraget förutsätter.

24 §

Socialombudsman

Välårsdsområdet ska utse en socialombudsman.
Socialombudsmannen ska

5) följa hur klienternas rättigheter och ställning utvecklas i välårsdsområdet och årligen till välårsdsområdet lämna en redogörelse om detta.

27 §

Tillämpningsområdet för bestämmelserna om datasekretess och handräckning

Vad som i 3 och 4 kap. föreskrivs om välårsdsområdets rätt att få och lämna ut sekretessbelagda uppgifter samt om handräckning gäller också de myndigheter som svarar för ledningen och övervakningen av socialvården när dessa sköter sina uppgifter i anknytning till enskilda personer och övervakningen.

28 §

Anteckning om inhämtande eller utlämnande av uppgifter

Välårsdsområdet och serviceproducenten ska göra en anteckning i handlingarna, om uppgifter inhämtas hos utomstående eller lämnas ut med stöd av 16—22 eller 27 §.

29 §

Straffansvar

Åklagaren får inte väcka åtal för en gärning som avses i 2 mom., om inte ett välårsdsområde har anmält den till åtal.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

Nådendal och Helsingfors den 8 juli 2022

Republikens President

Sauli Niinistö

Familje- och omsorgsminister Aki Lindén